

ACC. N:R M. 14817:1-11.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Karl Andersson, Kalsvik*
Härad: *Kinnared* Berättare: " " "
Socken: *Kalsvik* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1959* Född år *1899* i *Kalsvik*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

m. fl. —

Gudstjänst och nattvardsgång. s. 1-11.

LuF 107

Gudstjänsten är ej så stor skildnad
fär än nu, men skiljer sig i en hel del.
Gudstjänsten började alltid kl 10, då
ringdes först kl 8 med den stora klockan.
Då prästen kom ringdes det med mellom-
klockan och kallades prästaringsring.
Då var folket kommet, och ho sam-
mansättning, alla män lyfte på hatten
och damerna neq då klockorna slog
till, det väckte nyfascende och hedvisk
om någon ej gjorde det. I de församlingar
som hade fått en väckelseprövt kom
folk lönge vägar flera mil, ända till
6-7 mil det fanns de som gick till fots
3-4 mil för att höra, som de sade rena
Guds ord. Klädrel till kyrkan var
det bästa de hade, en sådan dag som
Söndag och söndag var folket.

altid svartklädda som till begravning
och likaså vid nattvardsgång, männen
i sin brudgumskostym och hög satt
även kvinnorna bar svart dräkt då
barn som var med i kyrkan då skulle
altid ha svart rosett.

Kyrkvägen på den tiden från olika
byar gick alltid den rakaste vägen
eller stigar till kyrkan, de blev
hårt slitna och synes än i skogarna
och kallas än i dag kyrkstigar från
den eller den byn, det blev alltid
sällskap, man såg i min barndom
då de gick till julattar då de kom
ut ur skogarna med sina blott
en vacker syn som ingen glömmes.
Då folket kom till kyrkan samlades
de och språkade, och de som gick långt.

eller åkt samledes de vid kyrkstallet
 för att äta matsäck de hade i bland
 åkt 2-3 mil på dåliga vägar och ofta
 sig man gubbarna tog sig en kyrksuja
 Långre tillbaks talade Hemälsken Karlsson
 Länsmanngård om att de som kände kring
 och sålde misill ända från Rönneby
 brukade stå vid kyrkan då gudstjänsten var
 slut och sälja till till de kyrkobesökare
 som ville ha även ränsor att krypa
 lias med och lias och ränsor såldes på
 somrasen, kyrksujen var så vanlig
 innan de gick in, jag har en gång för 35 år
 sedan blivit bynden på en kyrksuja vid
 Skurups kyrka.
 Det var alltid bestämnda stolar till varoch en
 några gårdar med torpare hade en stol i köp
 varje år den första advent var det stolbyte

Då skulle de hoppa över två och den tredje
 blev deras stol, på så sätt kom de fram
 och sedan fick de börja vid dörren, en sed
 var att alla gick till sin bestämda plats
 I bästa Torsås brukade bönderna säga jorke
 med sin i kyrkan, för att visa sin värdig-
 het att de hade bost och köst,
 Prästerna predikade alltid länge, så för att
 hålla sig vakna hade kvinnorna en kvist
 i handen Psalmbok värdur och kvendel, det såg
 vackert och andaktfullt ut, Männen hade alltid
 snus, Lyrpräst sade en gång under predikan
 i Orskult, snusa för dig själv gubbe och för
 inte hela kyrkan. Prästen kunde i bland
 göra uttyckningar mot viss person så han
 kände sig utpekad,
 Prästen har alltid följt fram till 1909

5)
har alltid vår gamle kyrkoherde närdub
hängande i handen, i den högra, hade en
präst gort fel har han den i den vänstra,

ett som var rickligt var att vara i
kyrkan i tid, vid syndabekännelsen
och ej gå ut-färs än välsingnelsen var
läst, Före orgeln var i kyrkan alltid
en två eller tre bra sångare som var med
organisten eller klockaren, som har bette och
syälpte till att laga nypp Prologen,

Klockaren fick för två nyppbära ett-offer
vid altaret juldagen som extra två

Förböner för sjuka som låg på som de bodde
bodde, var det ofta förböner i kyrkan, och det
färekommer är men sällan, Då förbönen lästes
höjde alla sig med som till bön.

Vid lysning skulle alla visa ett glatt rimme.
offer om det var något högtidligt eller

6)
Viktigt var det vid altaret, näst viktigt
var hängan, mindre viktigt var i bänkar
vid lären, Det hände förr att då de gamla
prästerna läste för en bättre person att de
gärde sitt äldre bästa för att de skulle bli
i högkomma efteråt.

Konventen i församlingen fick uppbära
ett offer vid busförhören, och då skulle bändes
ge en krona och koppar 50 öre,

Omkring år 1906 till 1915 brukade prästen
sär skälla ett efterförhär för de som ville
stanna, det kunde röcka två timmar om
predikon och dagens text,

Budaktstunder brukades eller bibelförkla-
ring brukades hålles, på byar som
läg långt från kyrkan i skolhus eller
hos någon bonde, Då blev alltid prästen
hembynden till den i byn som var med

i kyrkosädet, då kunde även folk från andra byar och socknar komma, och alltid var där någon sjuk som skulle ha sakramenten.

Nattvardsgudstjänsten färs var en gång varje månad, och prästades från predikstolen två veckor i förväg, att anteckning skulle ske vilket antecknades av klockaren. Varje person var kyrkolagen att de skulle besöka Herrens bord minst en gång om året, och var det någon som ej gjorde det, och han skulle ha atest eller alderbevis, antecknades att han ej besök. H. G. på så eller så länge, till skrift som det kallades gick alltid i familjegrupp. Vinet förvaras i sakristian i kraftigt skåp, som klockaren har nyckeln till, och har rätt att utdela en tredjedel liter vin till den som är alvorligt sjuk.

gratis på socknens bekostnad.
Prästen hade rätt att utsluta någon som
levt ett dåligt liv från nattvarden till han
sig bättre och omvänder sig från sin synd.
Omerblivit vin i kalkon som har blivit
över som prästen läst välsingarelsonen
skulle hållas ut i vigd jord på kyrkogården
lika som oblaten skulle läggas i vigd jord
för det var lekamen.

Nattvardsgåendet var obligatoriskt och räknades
som en kristen sed, den som ej gick räknades
för en grov syndare, nattvardsgåendet var
utan avgift, alla som gick till skrift skulle
vara med om skriftbealet.

De ungdomarna som gick till skrift fick
ej på torsdagsekvällen delta i några nöjen
och ej på söndagen utan hålla sig i stillhet.
Det var en stäng sed att på detta sätt.

bereda sig till nattvardens begärande, Ingen fick beräka nattvarden med ljusa kläder, roselt skulle vara vit, eller svart, de gifta männen var kladda i högskall.

Förr ringdes det vid nattvardsgång i en liten nattvardsklocka som hängde på väggar i den gamla kyrkan som var från 1100 talet och med på 1850 talet, Den lilla klockan är redan för nyprakt efter renovering i den nya kyrkan, men användes fortfarande som ett minne från forna dagar.

Alla ytterkläder avlägs vi nattvardsgång varje omgång kallas Hänkla (HÄNKLE) alla gästerna lugnar sig då de är framme och då de stigit upp innan de går, och varje gäst då han kommit i sin stol böjer huvudet till en kort bön.

Det såldes om förr att den som ville bli

en god skytt och få en bra och träffrikt bäska
skulle då han fått oblaten ej välge den
utskott smuggla ut den i fickan och ta
den hem och ladda ett skott och hålla
bässan över axeln och låta skottet gå, han
fick ej värda sig om och se efter det, Det
berättas att en pojke vid sin första vakt-
vardsgång gjorde så och värde sig om då
skottet gick, då fick han se en blod-
skåle från bässan och såg prästaren som
hängde på karret. Pojken skrek till jern
krusti blod och föll död och vit till marken.

Då en präst kallades till en sjuk kallades
det sockerbud, och han bade då alltid med
sig sakramenten i en särskild lederväska
sakramentväska eller sockenväska, för
kalken och oblatskålen och vinflaska.

Kalken och oblatskålen är oftast skänkta

11)

ACC. N:R M. 14817:11.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

av personer, kyrkovårdar som avgott eller
andra som vill visa sin lofsambet-
till kyrkan, även personer som varit i
svår sjukdom och helfrisknat,

Jag har här leeknat vad jag sett och hört
berättas

11